

Retspsykiatriske erklæringer og mentalundersøgelse Afdeling for Retspsykiatri, AUH, Skejby

Retspsykiatriske erklæringer

Det er en retspsykiatrisk kerneopgave at vejlede afgørelsesmyndigheder i straffe- og civilretlige sager, hvor der er behov for psykiatriske vurderinger.

I praksis er der primært tale om speciallægeerklæringer til brug i Patientklagenævnet i sager vedr. frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, til retten vedr. spørgsmål om strafbarhed og til statsadvokaten vedr. ændring/ophævelse af en idømt foranstaltning. En erklæring skal indeholde de nødvendige præmisser for konklusionen, herunder beskrivelse af psykopatologi efter god psykiatrisk praksis og være formuleret på dansk, således at lægefaglige udtryk oversættes, skal være objektiv og neutral og faktuelle oplysninger skal være korrekte.

Koncept for erklæringer til Patientklagenævnet og til brug ved ændring/ophævelse af en idømt foranstaltning er beskrevet i Retslægerådets årsberetning 1994 og revideret i *Retslægerådets årsberetning 2021*.

Sanktionsforslag i retspsykiatriske erklæringer (mentalundersøgelser) i strafferetlige spørgsmål følger som absolut hovedregel formuleringerne i *Rigsadvokatmeddelelse om Psykisk afvigende kriminelle*.

Links:

Psykiatriloven:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/185>

Straffeloven:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1851>

Rigsadvokatmeddelelsen om Psykiske afvigende kriminelle

<https://vidensbasen.anklagemyndigheden.dk/h/6dfa19d8-18cc-47d6-b4c4-3bd07bc15ec0/VB/fca9380b-c98e-45b7-b641-55a4f1e7e264>

(Tryk på uret i venstre kolonne og vælg den nyeste = gældende version)

Retslægerådets årsberetning 2021, side 70-74:

<https://civilstyrelsen.dk/Media/637921772404098972/Retsl%C3%A6ger%C3%A5dets%20%C3%A5rsberetning%202021.pdf>

Mentalundersøgelse

En mentalundersøgelse (MU) er en grundig psykiatrisk undersøgelse af en person sigtet for kriminalitet med henblik på udfærdigelse af en mentalerklæring, hvis formål er at vejlede retten i en straffesag, idet straffeloven åbner mulighed for at anvende andre sanktioner end straf, hvis sigtede er sindssyg eller mentalt retarderet (*straffelovens § 16*). I andre tilfælde af psykisk sygdom kan det (også) være formålstjenligt at pege på behandling frem for straf (*straffelovens § 69*).

Mentalerklæringen er således en lægelig udtalelse afgivet med henblik på at yde vejledning til domstole.

MU finder kun sted, hvis det findes at være af betydning for sagens afgørelse (*retsplejelovens § 809, stk. 1*). MU vil være indiceret, når en sigtet har modtaget psykiatrisk behandling og der er mistanke om sindssygdom eller mental retardering samt når sigtelsen angår alvorlig personfarlig kriminalitet eller når kriminalitetsbetingelserne for anvendelse af forvaring er opfyldt (*straffelovens § 70*).

MU foregår som udgangspunkt ambulant, uagtet at en sigtet kan være varetægtsfængslet i surrogat på en psykiatrisk afdeling. Retten kan dog afsige kendelse om mentalundersøgelse under indlæggelse. Det vil for eksempel forekomme, hvis den undersøgende læge anbefaler dette eller hvis det ikke har været muligt at gennemføre undersøgelsen ambulant. Det er i princippet den samme undersøgelse, men selve observationen er i sagens natur mere intensiv, end hvad der kan foregå ambulant.

I udarbejdelsen af en MU inddrages andre faggrupper (socialrådgiver og psykolog) og evt. andre speciallæger (eksempelvis neurolog), såfremt det er afgørende for undersøgelsens konklusion. Ved MU under indlæggelse inddrages også observationsrapport udfærdiget af afdelingens observationsteam.

Rigsadvokaten udstikker retningslinjer for mentalundersøgelser (jf. *Rigsadvokatmeddelelsen om Psykisk afvigende kriminelle*).

Efter aftale med Justitsministeriet afgives den færdige mentalerklæring senest 6 uger efter modtagelse af anmodning, dog 8 uger (efter indlæggelse), hvis der foreligger kendelse om MU under indlæggelse.

Afdelingen har med udgangspunkt i *Rigsadvokatmeddelelsen om Psykiske afvigende kriminelle* udarbejdet en manual, som den uddannelsessøgende læge sættes nøje ind i ved ansættelsens/opholdets start.

Links:

Straffeloven:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1851>

Retsplejeloven:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1835>

Rigsadvokatmeddelelsen om Psykiske afvigende kriminelle

<https://vidensbasen.anklagemyndigheden.dk/h/6dfa19d8-18cc-47d6-b4c4-3bd07bc15ec0/VB/fca9380b-c98e-45b7-b641-55a4f1e7e264>

(Tryk på uret i venstre kolonne og vælg den nyeste = gældende version)

Rev. 2023/KN